

POHDE

Valtuutetun valtuustoaloite

Aloitteen tekijät

Mika Flöjt vihr., Anneli Näppä kesk., Rami Rauhala kesk., Niina Kettunen SDP, Taru Lehtinen SDP, Joni Meriläinen SDP, Harri Minkkinen SDP, Inka Hokkanen SDP

Aloitteen päivämäärä

16.2.2026

Aloitteen aihe

Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen sijaintien kriteerit

Aloitteen teksti

Ikäihmisten palveluasumisessa on tehty suuria muutoksia, kun Pohde on pyrkinyt lisäämään yhteisöllistä asumista. Ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä on palvelukeskusten yhteydestä jopa kokonaan lopetettu. Ympärivuorokautisen asumisen yksiköitä lakkautettaessa ei ole huomioitu riittävästi sosiaalisia näkökohtia. Pohteen alueella esimerkiksi Siikalatvan Kestilässä on syntynyt kohtuuttomia tilanteita, etteivät läheiset ole enää päässeet vierailemaan ikäihmisen luona entiseen tapaan hänen muutettuaan ympärivuorokautiseen asumiseen yli 25–40 km päähän, koska sinne ei ole olemassa toimivaa julkista liikennettä. Palvelukeskukseen on kuitenkin voitu jättää laajennettu yhteisöllisen asumisen yksikkö, vuorohoito ja kuntoutusosasto eli tilat ympärivuorokautiselle asumiselle olivat olemassa, joissa sosiaalisten suhteiden jatkuminen olisi voitu turvata.

Apulaisoikeusasiamies on ottanut tuoreesti 12/2025 kantaa siihen, että omaisilla ja läheisillä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus vieraila iäkkään ihmisen luona sosiaalisen elämän ylläpitämiseksi ja se pitää huomioida palveluiden järjestämisessä ja asiakkaiden "sijoittelussa".

Lainaus apulaisoikeusasiamiehen päätöstekstistä:

" Hyvinvointialue ei ole täyttänyt veloitettaan riittävien ja asiakkaalle soveltuvien sosiaalipalvelujen tarjoamisesta, kun sen tarjoama palveluyksikkö sijaitsi hankalien kulkuyhteyksien päässä lähiomaisista. Viranomaisten olisi tullut ottaa huomioon, että sijoittamalla asiakas kyseiseen palveluyksikköön olisi tosiasiallisesti rajoitettu voimakkaasti iäkkään henkilön ja hänen omaistensa ja läheistensä välisiä tapaamisia. "

Päätös kokonaisuudessaan

<https://oikeusasiamies.fi/documents/235872516/0/6121-2024-S.pdf/789241d6-b14e-ba21-977e-2bd2d3320e20/6121-2024-S.pdf?t=1766489986169>

ESITÄMME, että Pohteen valmistellessa palveluiden järjestämissuunnitelmaa tuleville vuosille on ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden sijoittelussa huomioitava yhtenä keskeisenä kriteerinä tosiasiallinen mahdollisuus ylläpitää olemassa olevia sosiaalisia suhteita kuten laissa on säädetty (SHL 4 §, 8 §, 30 § ja laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 4 §, 5 §, 8–9 §; perustuslaki 6–7 §, 22 §.).

Mikäli jostain asuinkeskittymästä eli taajamasta ei ole olemassa toimivia julkisen liikenteen yhteyksiä muihin ympärivuorokautisen asumisen yksiköihin tai matka-aika niihin on kohtuuttoman aikaa vievä (yli 30min/suunta), näiden tulee olla perusteita sille, että kyseisessä taajamassa tulee turvata tai sinne on palautettava ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja osaksi muita vanhuspalveluita.

Ympärivuorokautiset palveluasumisen yksiköt eivät saa olla säilytyspaikkoja, joissa huolehditaan pääasiassa vain fyysisistä tarpeista vieraiden ihmisten keskellä, menetetään yhteys elämän tärkeisiin ihmisiin ja vuosikymmeniä kestäneet ihmissuhteet ja ystävyydet katkeavat jopa kokonaan hankalien kulkuyhteyksien vuoksi.